Tekintsd e m?vet

2009 április 21. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 301

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Móser Zoltán fantasztikus cikksorozata a régmúlt id?k, az elfelejtett Magyarország kincseit mutatja meg nekünk ebben a párját ritkító sorozatban, mely a Magyar Nemzet hétvégi magazinjának volt elengedhetetlen tartozéka. Utazzon velünk, ismerjük meg együtt Magyarországot egy kicsit másképpen.

"Minden dolog fény az ember számára"

Joannes Scotus

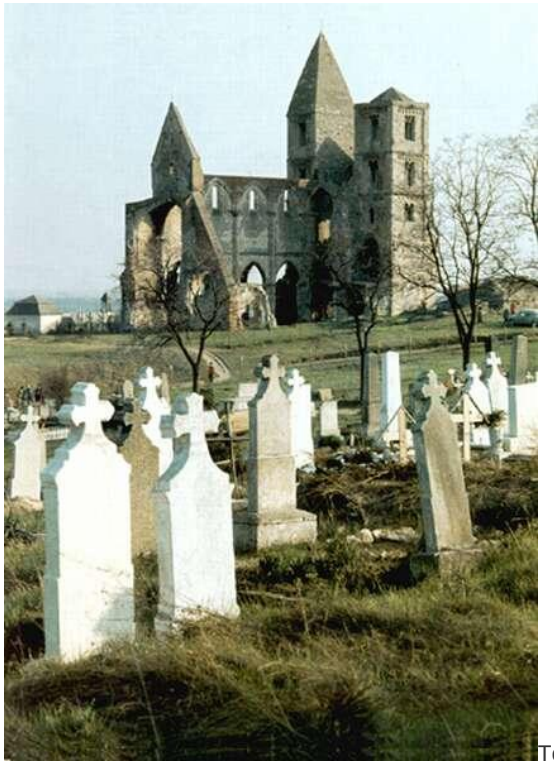 Több francia f?ember került III. Béla francia feleségével Magyarországra. Ezek közé az újhozók közé tartozott Aynard lovag is, Champagne szülötte. Ez jutott eszembe a normandiai Cean középkori katedrálisában, ahol néhány héttel ezel?tt a középkori Magyarország premontrei emlékeir?l nyílott kiállítás. A képek között f?helyen természetesen Zsámbék szerepelt. Itt a természetes szónak van egy mélyebb értelme is: ugyanis mi itt laktunk, itt kezdtük nejemmel az életünket, s itt született két leányunk is.

A zsámbéki premontrei prépostságot az 1200-as évek elején alapította a francia eredet? Aynard nembeli Smaragd és Egyed ispán. A legújabb régészeti kutatások szerint a francia nemzetség 1100 körül települt rá a már körülbelül 1030 óta itt él? magyar falura, és el?ször egy egyhajós kis templomot építtetett. Erre épült rá a Keresztel? Szent János tiszteletére felszentelt premontrei prépostság, melynek temploma a nemzetségi monostortemplomok közül az egyik legjelent?sebb. 1475-ben Mátyás király a monostort kedvelt pálosainak adja oda. Ugyanekkoriban Corvin János herceg kapta meg a zsámbéki uradalmat. 1541-ben a török feldúlja a monostort, a barátokat megölik. 1558-tól 1686-ig száz-százötven f?nyi török ?rség tanyázik a kolostor falai között. 1686. július 19-én másfél hónappal Budavár végleges felszabadítása el?tt Bottyán János (ekkor még a császári ármádia huszár ezredese) és esztergomi huszárai lekaszabolják Zsámbék török ?rségét. 1686-tól a királyi kamarától a Zichyek vásárolják meg a zsámbéki uradalmat. 1739-ben a pestis 825 halottat szedve majdnem újra elnépteleníti az ekkorra már svábokkal betelepített falut. 1763. június 28.: újra zsámbéki gyásznap! Er?s földrengés rázza meg a tájat, s a kolostorrom tovább romlik.

Zsámbék fest?i romjai állandó témája volt és máig létez? gondja a magyar m?emlékvédelemnek. A megtépázott templomrom melynek északi fala s boltozatának egy része beomlott óriási k?pókhálóként kísértetiesen alácsüng? ívbordáival, a szabad égnek mered? pilléreivel ma is megkapó hatást tesz írja Möller István helyreállítása után néhai Gerevich Tibor, a román kori építészetünk nagy búvára. A Möller István tervei szerint kezd?dött állagmegóvás 1899-ben fejez?dött be.

1934-ben Lux Kálmán vezetésével újabb feltárás kezd?dött: ekkor kerültek el? a templom északi oldalához csatlakozó kolostor falrészletei. A kolostor és templom között egy négyszögletes udvar volt, a kereng?. E falak zöme a pálos szerzetesrend építkezésének emlékét ?rzi, ugyanis ekkor épült át a kolostor gótikus stílusban. Ma már csak egy dongaboltozatos pince a volt ebédl? , az alapfalak és egy alagútszakasz maradt meg a hatalmas építményb?l. Másfél évtizeddel ezel?tt újra elkezd?dött a templom restaurálása, ami azóta is, egyfolytában vitákat vált ki. Mivel én nem err?l kívánok szólni, s a most megjelen? fotóalbumom sem err?l szól, befejezésül csak annyit, amennyit Jékely Zoltán verséb?l a címben is kiemeltem: aki Zsámbékra ellátogat, ne a romra tekintsen, hanem a m?re.

Móser Zoltán, mno.hu

Ajánló